

Statistika z meteorologické stanice Javorník za měsíc srpen

Měsíc začal větrným charakterem a superúplněkem – označuje tzv. „přízemní úplněk“ jev, kdy naše přirozená družice na své oběžné dráze kolem Země dosáhne úplňku ve chvíli, kdy je téměř nejbližší Zemi. Pálenice už jsou v provozu, často ale nemají co zpracovávat. Letní ovoce totiž z velké části umrzlo. Letos nejsou téměř žádné švestky, meruňky, nektarinky. Bylo chladné jaro, přišlo, pak mrzlo a včely nevyletěly, neopylily – květy většinou pomrzly. Podle palíren půjde o nejbídnější sezónu za posledních 40 let. Ovlivňovala nás tlaková níže, během které napršelo za 24 hodin téměř 70 mm. V předchozích dnech bylo sucho, takže žádné problémy v Javorníku nenastaly. V druhé polovině měsíce přišly opět tropické dny, zemědělci mohli se svou technikou opět do terénu a sklízet obilí, i když místy byla pole podmaččená. Konec měsíce ovlivnilo frontální rozhraní – ochladilo se a přišlo. Měsíc byl deštivým – přišlo 18 dní.

ZAJÍMAVOST: 8. 8. 2015 bylo naměřeno 38,5 °C, - padl absolutní teplotní rekord a bylo několik supertropických dní s teplotou nad 35 °C. Po většinu dne se teploty 7. 8., 29. 8. a 30. 8. pohybovaly kolem 15 °C. Tepleji v Javorníku bylo i na Silvestra nebo na Nový rok, kdy v Javorníku bylo naměřeno 19,6 °C a rybáři mohli vyrazit na ryby, milovníci cyklistiky na kola nebo kolečkové brusle. V měsíci bylo zaznamenáno přibližně 10 bouřek.

Nejtepleji 20. 8. 2023, naměřeno 33 °C.

Nejchladněji 1. 8. 2023, naměřeno 10,9 °C.

Za měsíc napršelo 176,1 mm. Největší náraz větru byl 40,3 km/h.

Během léta nebyl zaznamenán žádný „supertropický“ den – teplota vzduchu 35 °C a vyšší.

Bylo zaznamenáno 17 tropických dní – teplota vzduchu nad 30 °C.

Co se událo během měsíce

1. 8. pozorovaný „superúplněk“ - za superúplněk nebo megaúplněk se označuje tzv. „přízemní úplněk“ jev, kdy naše přirozená družice na své oběžné dráze kolem Země dosáhne úplňku ve chvíli, kdy je téměř nejbližší Zemi, tentokrát to bude ve vzdálenosti „pouhých“ 357 309 kilometrů, což je o 85 kilometrů méně než u předcházejícího, dubnového superúplňku. Průměrná vzdálenost mezi Zemí a Měsícem je přitom 384 400 kilometrů. To, co ale pozorovatele vždycky zaujme, bez ohledu na velikost úplňku, je východ Měsíce nad obzorem. Optická iluze, při které náš mozek porovnává velikost Měsíce se vzdálenými objekty na obzoru, v nás skutečně vyvolává pocit, že je Měsíc „obrovský“

Proč je „modrý“ úplněk červený?

V souvislosti s druhým srpnovým úplněkem se možná setkáte i s podivným názvem „modrý superúplněk“. Jde o doslovný neadekvátní překlad z anglického „blue supermoon“, což je odvozeno od slangového výrazu „once in a blue moon“. Do češtiny se dá výraz přeložit jako „jednou za uherský rok“. Rozhodně tedy nepočítejte s tím, že byl Měsíc modrý. V Česku by se mu podle tohoto vzoru mělo správně přezdívat spíše „uherský“. Upozorňuje se tak na fakt, že druhý úplněk v jednom kalendářním měsíci je velká vzácnost. Během východu Měsíce nebo před jeho západem bude mít Měsíc načervenalý odstín z důvodu zeslabení, zejména krátkovlnné části, při průchodu jeho svitu zemskou atmosférou.

5. – 6. 8. ovlivňovala nás tlaková níže a zvlněná studená fronta, díky těmto jevům trvale a vydatně přišlo. V Javorníku napršelo kolem 65 - 70 mm. Potok stoupl na cca 50 cm. Půda dokázala všechnu vodu pojmout – zatopení ani povodně nenastaly. Naposledy takto intenzivně přišlo před rokem, a to v srpnu 21. – 22. 8. 2022 (tehdy, za 24 hod. napršelo stejné množství srážek jako nyní 65 – 70 mm). Před rokem deště trvaly déle, za 96 hodin napršelo 116 mm. Venku panuje chladný charakter počasí, odpolední teploty kolem 13 °C. Lidé chodí v bundách, v některých domácnostech si museli přitopit. Jako zajímavost, si dovoluji připomenout rok 2015, kdy v tuto dobu panovaly supertropické dny, kdy teploty byly vysoko nad 30 °C. Dne 8. 8. v Javorníku padl absolutní teplotní rekord, kdy bylo ve stínu naměřeno 38,5 °C. (momentálně je chladněji o 20 - 25 °C.

9. 8. na Javornicku je tisíce špačků, kteří jsou ve velkém na polích, když se zvednou do vzduchu, je to pěkný hukot.

14. 8. proběhla tropická noc, teplota neklesla pod 20 °C. V noci vznikla rozsáklá bouřková linie na Hradecku. Vznik hlavní konvekční buňky byl v Olešnici v Orlických horách. První hřmění bylo slyšitelné v Javorníku kolem 2 hod. ráno. (velmi vzdálená bouřka). Následoval vznik několika dalších buněk v polské dolině. V Bystrzyca Kłodzka, Topola, Kozielno, Paczków a nakonec i Lánský vrch a Žulovsko. Takže Javorník byl obklopen bouřkami, ale ani jedna nás nezasáhla.

17. 8. kolem jedné hodiny ráno byly nad Javorníkem pozorovány oblaka typu mamma. Následně dorazilo čelo bouřkové oblačnosti – shelf cloud. Silná bouřka postupovala z jihu Moravy ze směru od **Uničova** s pomalým postupem dále na sever. Při postupu k Jeseníkům a k **Pomezí** se bouřka rozpůlila. Jedná část postupovala směrem na polská jezera a druhá část přes hřebeny Rychlebských hor. Obě bouřky svým okrajem Javorník lízly. Žádné kroupy se nevyskytly. Než však bouřka dorazila, za kopcem to vypadalo jako armagedon. Co chvíle, nebe nebe jako stroboskop a hřmělo. (horní hranice buňky v 16 km). Bylo zaznamenáno cca 400 bleskových výbojů. Podle sítě Blitzortung v ČR uhodilo až 40 000 blesků, což je nejvíce v letošním roce. **(Naposledy se v ČR více blesků vyskytlo na konci června 2022, kdy denní počet blesků přesáhl 50 000).**

17. 8. odpoledne vznikla bouřka z tepla v polských **Bielicích**, v údolí se držela cca dvě hodiny. Následně se dostala přes hřeben Rychlebských hor a postupovala na Lánský vrch, Sokolí vrch a okolí. Tuto bouřku dohnala série bouřek z Krnovska, kdy došlo ke sloučení cca čtyř bouřek. V Javorníku proběhlo vše v klidu, napršelo kolem 20 mm a bouřka, když dorazila do Javorníku, rozpadla se. Ve Vlčicích, na Žulovsku, Buková – spadlo dost srážek, přechodně byly rozvodněny potoky, zaplavené zahrady. Potok v Bernarticích byl téměř plný. (horní hranice ve 14 km)

22. 8. ve večerních hodinách byl pozorovatelný nádherný cumulus nimbus. Bouřka byla od Javorníku vzdálená přes 100–120 km (Krapkowice, Raszowa). Konvektivní buňka obsahovala přes 1600 blesků, doprovázená velkými kroupami. Po setmění následovala úžasná podívaná v podobě obřího blikajícího oblaka. (horní hranice dosahovala až 20 km).

24. 8. v posledním týdnu odletěli do teplých krajin javorničtí čápi, vlaštovky zatím zůstávají.

26. 8. kolem 22 hod. viditelné záblesky z velmi vzdálené bouřky u **Pardubic**. Kolem 23 hod. se bouřka přiblížila k **Orlickým horám** a další buňka se vytvořila u **Králického Sněžníku** – v Javorníku viditelné záblesky a slyšitelné hřmění. Obě bouřky Javorník minuly – napršelo kolem 10 mm. Horní hranice dosahovala 13 km. Od JZ přešel přes Moravu a Slezsko rozsáhlý bouřkový systém (SQL). Javorník naštěstí vše minulo – díky horskému terénu. **Podle sítě Blitzortung uhodilo přes 84 000 blesků, což je nejvyšší počet blesků za nejméně 10 let. Doposavad se v ČR za posledních 10 let nejvíce blesků vyskytlo za jeden den 11. 8. 2017 (73 000).**

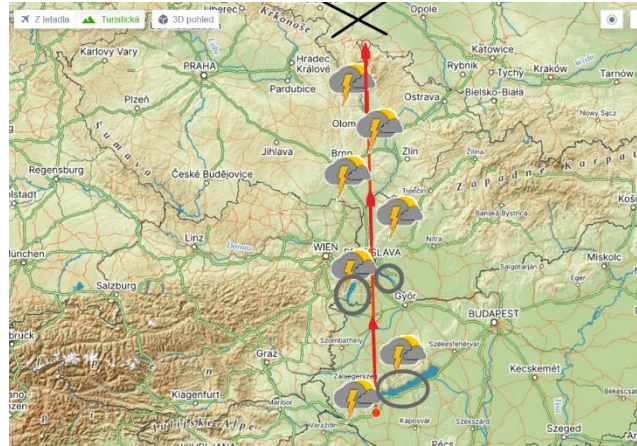
27. – 28. 8. SÉRIE SLABŠÍCH BOUŘEK S RYCHLÝM ZÁNIKEM

večer v 21:53 hod. vznikla první, slabší bouřka na Pomezí a přiblížila se k Javorníku – byla to jediná bouřka v celé ČR, do Javorníku nedorazila, bouřku stáhla polská jezera, (horní hranice dosahovala 9 km). Následoval tzv „train efect“ – jedná se o jednotlivé bouřky, které jsou jako vozy vlaku, který daným místem projíždí. Naštěstí se jednalo o několik slabších bouřek s rychlým zánikem – tento efekt může trvat i několik hodin s velkým množstvím zaznamenaných srážek – mohou nastat přívalové povodně. Druhá bouřka přišla ve 22:47 hod. – ze Stronie Śląskie, zanikla na hřebeni Rychlebských hor. Třetí bouřka vznikla přímo nad Javorníkem, kdy několikrát blýsklo a okamžitě následoval silný hrom. Čtvrtá bouřka vznikla v Travné v čase 23:25 hod. (horní hranice dosahovala 11 km). Pátá bouřka – u polské obce Bielice. (horní hranice dosahovala 11 km).

28. - 29. 8. kolem půl jedné v noci se začala k Javorníku přibližovat bouřková linie.

Bouřkové buňky začaly vznikat u města **Nemeskisfalud** a **Zalakaros** v Maďarsku. Při svém postupu na sever nabíraly na intenzitě a vznikala tzv. „*train efect*“, kdy vznikala jedna bouřka za druhou. Bouřky dále nabíraly na intenzitě při přechodu jezera **Balaton**. Následně se dále rozrůstaly při přechodu **Neziderského jezera** a u **Gabčíkova vodního díla** na Dunaji nedaleko Bratislavy. Kolem 22 hod. tato linie překročila hranice ČR a pokračovala rychlým postupem na Jeseníky. Bouřka postupovala zejména po hřebenech Rychlebských hor a zasáhla nejednou vrchol na Borůvkové hoře. Bleskové výboje byly registrovány u Bílého Potoka a Horních Hoštic a v horní části Javorníku. Bouřky postupně ztrácely na intenzitě a zanikaly většinou na polských jezerech Kozielno a Topola. Bylo zajímavé pozorovat, co dokáže horská překážka a proudění vzduchu. Jedna bouřka za druhou zanikala skrz proudění vzduchu přes Rychlebské hory, Bardské hory, Stolové hory, Soví hory, do toho stříh větru z polské nížiny. Část bouřek vydržela a pokračovala dále na sever až k polskému městu Poznaň. Dráha této linie dosáhla až 670 km. Jednalo se o nejdelší postup bouřkového systému za letošní sezónu. Napršelo 30 mm. (horní hranice bouřkové buňky u Javorníku dosahovala 15 km).

30. 8. zajímavá podívaná byla na Měsíc. Nastal totiž takzvaný modrý superúplněk, se zbarvením Měsíce ale nemá název nic společného v jednom měsíci odehrály dva superúplňky. Podobnou událost budou lidé moci znovu vidět až na začátku roku 2037. Měsíc byl ve středu při superúplňku k Zemi úplně nejbliže, asi 357 tisíc kilometrů, což je vůbec nejkratší vzdálenost ze všech úplňků roku 2023. Takzvaně standardně modrý úplněk, dva úplňky v jednom kalendářním měsíci, nastává, co dva až tři roky, ale superúplňky jsou výrazně vzácnější, jsou jednou za dvacet let. Tou druhou zajímavostí je skutečnost, že je to zároveň úhlově největší úplněk v letošním roce. To znamená, že se Měsíc dostane do fáze úplňku v době, kdy se na své elipsovitě dráze pohybuje co nejbliže Zemi, tedy pod hranicí 360 tisíc kilometrů. Neodborně pak hovoříme o superúplňku.

„Poprvé jej (superúplněk) v roce 1979 použil astrolog Richard Nolle. Proč zrovna zvolil hranici 360 tisíc kilometrů, se už nedozvíme, snad proto, že po 90 procent své dráhy je Měsíc od Země dál než oněch 360 tisíc kilometrů. Mimočodem, v novodobé historii byl úplňkový Měsíc nejbliže Zemi 14. listopadu 2016 (356 509 km), tento rekord bude překonán až 25. listopadu 2034 (356 445 km),“ vysvětluje Petr Ryp z Hvězdárny a planetária Brno.

Počet dní s T nad 20 °C:

2023 (25), 2022 (27), 2021 (25), 2020 (27), 2019 (31), 2018 (30), 2017 (29), 2016 (26), 2015 (31), 2014 (26), 2013 (29), 2012 (30), 2011 (29).

Počet dní s T nad 30 °C:

2023 (9), 2022 (6), 2021 (4), 2020 (6), 2019 (5), 2018 (12), 2017 (7), 2016 (4), 2015 (18), 2014 (3), 2013 (9), 2012 (11), 2011 (10).

Počet tropických noci:

2023 (5), 2022 (2), 2021 (1), 2020 (0), 2019 (1), 2018 (2), 2017 (3), 2016 (0), 2015 (8), 2014 (0), 2013 (1), 2012 (3), 2011 (2).

Michal Zajonc

<i>Průměrné měsíční teploty, srážky, maximální náraz větru, maximální a minimální teplota - JAVORNÍK</i>							Tlak (max)	Tlak (min)
SRPEN	Tmax v Ø °C	Tmin v Ø°C	mm	F/max (km/h)	Tmax °C	Tmin °C	[hPa]	[hPa]
2023	25,7	16,8	176,1	40,3	33	10,9	1026,9	1002,2
2022	25,8	17	183,2	35,5	35,3	13,8	1029,5	1010,4
2021	23,8	15,3	121,5	37,4	31,3	11,6	1027,1	1005,8
2020	25,7	15	170,5	39,7	31,3	8,3	1036	1004,1
Historie - teploty	2015 (30,5 °C)	1987 (11 °C)	MAX 1977 (265,4 mm) MIN 1992 (9,9 mm)	19. 8. 2011 - 89,6 km/h	2015 (38,5 °C)	1978, 1984 (6,5 °C)		

<i>Průměrné měsíční teploty, srážky, maximální a minimální teplota</i>					
ZÁLESÍ - Janata Milan	Tmax v Ø °C	Tmin v Ø°C	mm	Tmax °C	Tmin °C
SRPEN - 2023	22	12,8	232,9	29,2 (15. srpna)	7,1 (10. srpna)
<i>Průměrné měsíční teploty, srážky, maximální a minimální teplota</i>					
HORNÍ HOŠTICE - Zetochová VI.	Tmax v Ø °C	Tmin v Ø°C	mm	Tmax °C	Tmin °C
SRPEN - 2023	23,3	17,6	208	30,3 (15. srpna)	11,9 (10. srpna)